

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

р. XIX
ч. 17 – 20

КУЛЬТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСЬКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНІВ СР

13. мая 2009
ціна 0,20 €

• Погляд на главных актерах четвертого научного семинара карпаторусиністики, котрый быў 6. мая 2009 у засіданні Рэктарату Пряшівскай універсітэты (ПУ) у Пряшове: (зліва) ПэДр. М. Мальцовска, дырэктарка Інштуту русиньскага языка і культуры ПУ ПэДр. А. Плішкова, ПэД., і позвана лекторка з Ягелонскай універсітэты Мгр. Е. Міхна, ПэД., як і сталы ўчастнікі тых семінараў: Др. П. Крайняк, Мгр. Г. Бескід, Инж. Я. Фрыцкый і А. Седлачкава. Фоткы: А. З.

Четвертый научный семинар карпаторусиністики

Організатар: Інштут русиньскага языка і культуры Пряшівскай універсітэты в Пряшове.

Тэрмін і месце рэалізацыі: 6. мая 2009 о 15. 00 год., Рэктарат ПУ, Наміста легіонараў 3, 1. шток, ч. дв. 21.

Лектор: Мгр. Ева Міхна, ПгД.
Тэма рэфэрату: *Од Талергофу по Сігет. Мапа русиньскых памятных міст і іх роль у фармованню калектыўнай ідэнтытэты.*

В дыскусіі выступілі: ПгДр. Марія Мальцовска, Мгр. Гаврыіл Бескід, Мгр. Анна Кузьмякова, ПгДр. Анна Плішкова, ПгД., Мгр. Петро Крайняк.

Біографія Евы Міхны

Мгр. Ева Міхна, ПгД., ся народила 23. дзецэбра 1964 в селі Рабка в Польшці. В роках 1988 – 1993 штудовала на Ягелонскай універсітэці в Кракові спеціалізацыю сацыялогія. В році 1993 здобыла акадэмічны титул магістра. В році 2001 абгаіла докторскую дысертацыю на тэму *Русиньскый рух на Словакіі, Украіні і в Польшці* і здобыла навучны титул ПгД.

Од року 1993 аж дотэпер робіць на Ягелонскай універсітэці, в роках 1993 – 2004 на пазіцыі асістэнта, од року 2004 аж дотэпер на пазіцыі ад'юнкта (в нашій тэрміналогіі – адборнага асістэнта).

К найважнішым апублікованым работам Евы Міхны належыць: *„Łemkowie, Grupa etniczna czy naród?”* (Kraków: NOMOS, 1995, 142 с.), *„Kwestie etniczno-narodowościowe na pograniczu Słowiańszczyzny wschodniej i zachodniej. Ruch rusiński na Słowacji, Ukrainie i w Polsce”* (Kraków: Polska Akademia Umiejętności. Prace Komisji Wschodnioeuropejskiej, T. VIII, 2004, 364 с.). Окром того апубліковала коло трыдцять статей в навучных зборніках і часопісах.

Возродным процесом Русинів по році 1989 ся зачали інтересавати і сацыялоґове. У звязі з новов навуков дысціплінов – сацыялінгвістыков не є незнамым мено ПгДр. Анны Плішковой, ПгД., котра абгаіла в р. 2006 першу докторскую роботу о русиньскім языку напісану в русиньскім списовнім языку. Може менше знамыма в русиньскій среді суть сацыялоґове Марія Гомішінова зо Словеньска або Ева Міхна з Польшка. Друга з них недавно прыяла позвана Інштуту русиньскага языка і культуры ПУ на прэзентацыю найновшых выслідків своєї навучнай работы на полю русиністыкі, а то на четвертім семінару карпаторусиністыкі на Пряшівскай універсітэці.

„І кідь є слідны мідны влівы маёртнаго народа, наслідком якого проявы народностной і языковой асіміляцыі суть евідэнтны, чутя сполуналежности, близке одношіня і вязі з мінорітным обществом суть іщі все у свідомості Русинів захованы.” (сацыялоґічка Марія Гомішінова).

Отцізна – то нелем геаграфічне паняття, але і важны псіхолоґічны момэнт, вplyваючій на жывоі і развоток єднотлівця.

„Памятны історічны місця суть про конкретну мінорітну барз важны, бо на них ся етнічны групы одклікують при утримованню своєї ідэнтытэты.” (сацыялоґічка Ева Міхна).

Прыбліжно в такім дусі ся ніс навучны семінар карпаторусиністыкі, на котрый прыяла позвана сацыялоґічка з Інштуту амеріканістыкі і полоністыкі штудій Ягелонскай універсітэты в Кракові Ева Міхна. Ева Міхна ся дакілько років інтересує мінорітамі в Польшці – Кашубама, Сле-

занама, но і Русинама, котры суть в сучасности в центрі ей інтересу. На семінару прэзентовала часть із своєї работы, котра ся дотыкаць памятных міст Русинів-Лемків у Польшці, але і Русинів Пряшівціні і Підкарпатя. Семінар быў інспіратывны главно з аспекту порівняння значіня і вplyву русиньскых памятных міст в єднотлівых державах, де жыють Русины, на развот іх калектыўнай ідэнтычності, але про многых з участніков – главно лідрив русиньскых народностных організацій, може ся став і імпульзом к тому, як бы могли у своій народностно-культурных проєктах выжыти памятны місця Русинів на Словеньску на плеканя народнай свідомості Русинів. Кідьже Ева Міхна дотэпер змаповала переважно лемківскы памятны місця, наш вопрос быў наміранны на польскых Лемків:

• Пані докторко, прэставілі сыте нам розлічній сорты памятных місця Русинів-Лемків і вудить ся, же польскы Лемкы мають може найінтензівніше одношіня зо вшыткых Русинів карпатського ареалу к своїм памятным місцям. Ку котрым найвеце і чом суть тоты місця про них може найважнішым з факторів при пестованню народной ідэнтытэты?

– Історія народа є закорінена в ёго культурній дідовизні. Якраз зато на початку возродных процесів каждой мінорітны ся етнічны лідры намагають оживити тоту дідовизну. Так то было і в припаді польскых Лемків, котры окром другых возродных актівіт велику позорность пріділялі обновліню памятных місць своіх предків. Так зачали оживляти уж ествуючі памятникы, або памятны місця, але зачали фармовати і новы традіції і у звязі з нима новы памятны місця. Ту хоч споманути, же не є то лем ініціатыва найстаршой і старшой генерації, але, наприклад, з ідеів ставляня памятных табел вызначным особностям прішли молоды Лемкы. Памятны таблы мож дати на єдно з першых місць, котры мають про Лемків велике значіня, тым важніше, же часто суть ішталованы на церквах, што зміцнює іх этнокультурну і конфесійну прыналежность. Найсімболічнішы місця, але і найважнішыванішы Лемкама суть якраз церквы, позад них мож назвати музеї а міджі нима в першій ряді музеї в Зиндрановій, засноваелём котрого є Теодор Гоч, котрый ся дотэпер о тот музей старать. Сімболічным і часто навсильяным місцём є Руська Бурса в Горлицях. Руська Бурса про Лемків є штось подобне, як про Русинів на северовыходнім Словеньску Руськый дім у Пряшове. Далшыма вызначнымы місцям лемківской історії суть памятникы вызначным особностям, напр. памятник Нікіфора в Кришиці, як і гробы вызначных людей на цінтерях, котры суть часто навсильяны у звязі з петнымі акціямі. А чом якраз Лемкы найбарже величають памятны місця своєї історії? Думам сі, же зато, бо Лемкы споміджі вшыткых Русинів мали найтрагічнішу судьбу – споманьме холем акцію Вісла (1947) а в рамках нёй насильне выстягованя Лемків з іх отцізны в Карпатах до северозападных областей Польша або на Украіну, ці смутнознамый лагер Талергоф, в котрім почас першой світової войны терпіло і загынуло много людей з рядів лемківской інтелігенції або і простых людей. Якраз акція Вісла запрічїнула факт, же много родны міста, враховано цінтерів у бывшых лемківскых селах зістали опущены, зато ся Лемкы вертають на тоты стары цінтері і мають тенденцію старати ся о гробы своіх предків. Є то властно іх сімболічне наворачаня на родну землю, до отцізны своіх предків.

• Споминали сыте і факт, же такы актівіты не суть лем носталґіое найстаршой і старшой генерації, але же такы актівіты розвивають і молоды Лемкы. Котры з них суть важны про (Продовжіня на 2. стор.)

ПРОГРАМ

10. Світового конгресу Русинів у Руськім Керестурі (Сербія) і Петровцях (Хорватія) 4. – 7. юна 2009

Четвер, 4. 6. 2009:

- 13.00 – 14.00 – Приход участніков конгресу, прывітаня в Домі культуры у Руськім Керестурі на Войводині
- 14.00 – 15.00 – Обід участніков конгресу в рэштавраці „Русалка”
- 15.00 – 18.00 – Уквартелёваня і одпочінок в Руськім Керестурі, Кулі і Вербасі
- 18.30 – Отворіня у школі в Руськім Керестурі выставкы 30 найвызначнішых Русинів світа
- 19.00 – Отворіня выставкы образів русиньскых авторів у домі культуры
- 19.30 – Выступліня РНТ Петра Різніча Дяді в домі культуры
- 20.30 – Вечеря в рэштавраці „Русалка”, выступліня „Руского оркестру”
- 21.30 – Стріча з русиньскыма паэтамі і пісатэлямі

Пятніца, 5. 6. 2009:

- 7.00 – 8.00 – Утрэння у Катедралнім храмі св. Миколая у Руськім Керестурі
- 8.00 – 9.00 – Фрыштык на місці уквартелёваня
- 9.30 – Отворіня выставкы книжок і выданя НВУ „Руске слово”
- 10.00 – Святочне отворіня і 1. пленарне засіданя 10. Світового конгресу Русинів у великій салі дому культуры
- 13.00 – 14.30 – Обід участніков конгресу в рэштавраці „Русалка” у Руськім Керестурі
- 14.30 – 16.00 – Прэзентація книжкы проф. Др. П. Р. Маґочія „Народ ніодкадэ”, выданой в языку войводиньскых Русинів
- 16.00 – 19.00 – Робота делегатів конгресу в комісіях (культурній, освітній, історічній, літаратурній, духоўній, эканомічній) і засіданя 4. Світового форуму русиньскай моладэжы у будынку гімназіі
- 19.30 – Переданя Преміі Александра Духовіча за русиньску літаратуру за рік 2008 і концерт музично-фолкорнаго ансамблю Дому культуры в Руськім Керестурі
- 20.30 – Вечеря в рэштавраці „Русалка” з выступлінем „Руского оркестру”
- 21.30 – Выступліня вызначных русиньскых співачок у рэштавраці „Русалка”

Субота, 6. 6. 2009:

- 7.00 – 8.00 – Утрэння у Катедралнім храмі св. Миколая
- 8.00 – 9.00 – Фрыштык у місці уквартелёваня
- 9.00 – Сполочны одход участніков конгресу до Петровців
- 10.30 – 11.00 – Приход участніков конгресу до Петровців у Хорватіі
- 11.00 – 14.00 – 2. пленарне засіданя конгресу в домі культуры
- 14.00 – 15.00 – обід участніков конгресу в салі „Соколана”, выступліня „Руского оркестру”
- 15.00 – 16.00 – прэзентація книжкы в хорватскім языку проф. Др. П. Р. Маґочія „Narod niotkuda” в домі культуры
- 16.00 – 17.00 – культурны програм – выступліня школярів, котры ся учать предмет Русиньскій язык і культура, а то з основных школ Антуана Бауера у Вуковарі, Петровців, Чаковців, Міклошевців у домі культуры
- 17.00 – 17.30 – навсилья грекокатоліцкай церквы в Петровцях
- 17.30 – 18.30 – навсилья ОШ у Петровцях і отворіня выставкы русиньскых авторів із Хорватіі, міджінародна стріча учітелів русиньскаго языка, паэтів і пісателів і участніков Світового форуму русиньскай моладэжы, навсилья Етнографічнай збрыкі у Петровцях
- 18.30 – 19.30 – вечеря участніков конгресу у салі „Соколана”, выступліня „Руского оркестру”
- 19.30 – 21.00 – культурно-умельцкы програм у домі культуры, в якім ся прэставлять: КУД „Якім Говля” із Міклошевців, ГКМД „Дунай” із Вуковару, „Руснак” Дружство Русинів у Хорватіі
- 21.00 – 22.00 – вольна бісіда в салі „Соколана” і выступліня „Руского оркестру”
- 22.00 – Навернутя до Руського Керестура

Неділя, 7. 6. 2009:

- 8.00 – 9.00 – Фрыштык у місці уквартелёваня
- 9.00 – 10.00 – Стріча з кір. Др. Георгіём Джуджаром, апостольскым ексархом Грекокатоліцкай церквы в Сербіі і Чорній Горі, і Славком Оросом, прэседом Народной рады Русинів у Сербіі в Домі харты і Катедралнім храмі св. Миколая
- 10.00 – 13.00 – 3. пленарне засіданя, вольбы новай Світової рады Русинів, 1. засіданя новай СРР і вольбы прэседы СРР, прыятя рэзолюціі і закінчя конгресу
- 13.00 – 14.00 – Обід у рэштавраці „Русалка”
- 14.00 – 15.00 – Выпродважніня участніков конгресу

Спомин на першій Світової конгрес Русинів

Перед юбілейным, 10. засіданём Світового конгресу Русинів у Руськім Керестурі в Сербіі і Петровцях у Хорватіі 4. – 7. юна 2009 єм выглядав дві стары чісла україньскых новінок *„Нове жыття”*, котры прінеслі матэрыялы з першого засіданя Світового конгресу Русинів у Міджілабірцях у тогдышній Чесько-Словеньскій федератывній републіці 23. – 24. юна 1991, бо ся мі хотіло попозерати дозяду, на зачаток. Так, як могла възникнути міджінародна культурно-освітня організація Русинів – Світової конгрес Русинів вдяка револуцным змінам у Середній і Выходній Европі в тім часі, так тоты змыны настлі і в тогдышнім Чесько-Словеньску по „ніжній” револуціі 1989 року, і за підпоры штату мож было скликати у нас перше засіданя Світового конгресу Русинів. А же ся тотя подія дістала до 13. і 14. чісла *„Новаго жыття”* в р. 1991, а то нелем на ёго новостворены сторінкы під назвов *Голос Русинів*, але докінця на першы іх сторінкы, то тьж уможнила „ніжня” револуція у нашій країні, кідь в редакціі даного україньскаго тыжденніка ёго калектыў демократічным способом собі на свое чело выбрав мене як новаго шефредактора. Так перегортачы тоты чісла, роздумуючі о зачатках русиньскаго руху, хотів бы-м о тій події дашто зацітовати зо споману-тых двох чісел *„Новаго жыття”*.

З тогдышній моёй статі *„Міцно прозвужало: „Ми русини!”* (Н. ж., ч. 13 / 91, 1. стор.) выберам:

„... В Міджілабірцях сітуація была інакша: кідь у Пряшове (позн. ред.: ту ся говоріть о міджінароднім навучнім семінару „Традіції реґіональных культур Русинів-Українців у Карпатах і діаспорі”) перевагу (што до чісла) мали тоты, што суть україньской орьєнтаціі, то ту перевагу мали Русини – домашні, але і з Підкарпатя, Польша і Югославії. Найостріше выступали Підкарпатці, а найрізноважніше – югославскы Русини (іх выступліня ся мі любіли найвеце). Ту є прічина ясна: кідь першы лем ся добувають своіх прав, то тоты другы іх мають прызнаны в найвекій мірі, праві

(Продовжіня на 2. стор.)

Кандидат до СРР за Русинів Словенська – ПЕТРО КРАЙНЯК

У канцеларії Словенської асоціації русинських організацій (САРО) на ул. Духновичої у Пряшові 28. квітня 2009 ся зышли членове выбору асоціації на своїм далшім засіданю.

Підпресда САРО А. Зозуляк членів выбору поінформовав о програмі 10. Світового конгресу Русинів і 4. Світового форуму русиньской молодежи, які будуть 4. – 7. юна 2009 у Руськім Керестурі (Сербія) і Петровці (Хорватія). Задачов того засідання было выбрати 4 делегатів, 2 гостів і єдного писателя за САРО на конгрес.

На основі сполочного рішїня, делегатами десятого конгресу за САРО будуть: предсєдкыня Окресной організації Культурно-освітнього общества А. Духновича у Снинї **Марія Гірова**, член Общества св. Йона Крестителя **Петро Крайняк**, пресєда САРО о. **Франтішек Крайняк**, і таємник Руського клубу – 1923 **Дімітрій Крішко**. Як гості за САРО на конгресі возьмуть участь: пресєда Русиньско-го культурно-освітнього общества А. Духновича в Пряшові **Гавриіл Бєскід** і директорка Інштїтуту русиньского языка і культуры Пряшівской універзїты у Пряшові **Анна Плішкова**.

Директорка Музею русиньской культуры у Пряшові **Ольга Глосікова** буде на конгресі гостєм пресєды СРР, а писателів буде репрезентовати лавреатка Премії Александра Духновича за русиньску літературу **Марія Мальцовска**.

Важныма пунктами засідання было обговорїня **Плану акцій і діяльства САРО перед списованєм людєй на Словенську в р. 2011** і установлїня **Дня Русинів на Словенську**. В тім ділі было запропонуваных пару визначных датумів, котры будуть скомплетизованы і єден із них буде предложєный на найблизше засідання Світовой рады Русинів у рамках конгресу в Руськім Керестурі. Членове выбору САРО суть того погляду, же Днєм Русинів на Словенську бы ся мав стати найвызначнішій датум з найновшой нашої історії, а то **27. январь – день кодїфікації русиньского списовного языка на Словенську в 1995 році**, за котрый голосовала векшына прїтомных. Самособов, перед конгресом о тій пропозиції САРО бы ся мала одбыти дїскузія із челныма представителями Русиньской оброды на Словенську (РОС), жебы на засіданю СРР у Руськім Керестурі была предложєна за Словенсько сполочна пропозиція.

У дїскузії членове выбору дїскутовали о актуалных вопросах із русиньскім народностнім животі і о актуалных проблемах членьскых організації САРО. В дїскузії ся дотулили і вопросу росшырєваня САРО о далшы організації, а то у звязи з **приглашков на членство в САРО з боку Окресной організації Русиньской оброды у Свіднику**. Наконєць членове выбору вирішыли, же к тому вопросу ся вернуть по засіданю Світового конгресу Русинів, але за участи представителів той організації. Далшым важным пунктом засідання была **пропозиція і схвалїня кандидата САРО на членство в Світовій радї Русинів за Словенсько**. (Минулы два рокы членом СРР за Словенсько був кандидат РОС – Владимир Противняк, пресєда РОС. О ротації членства было вирішено уж скорїше. – Позн. авт.) Наконєць **быв єдногласно схвалєный Петро Крайняк** із Пряшова. Засідання выбору САРО ся скінчїло прїятєм резолюції.

А. З.

Четвертый научный семинар ...

(Закінчїня з 1. стор.)
молоду генерацію, котра властно ніч з того страшного не жахала, а преці мать потребу наверхтати ся к своему коріню якраз через памятны місця?

– Молода генерація зачїнає чути потребу быти неоддільнов частєв історії своїх предків. На Бенале русиньской культуры в Кричиці, де ся часто презентує і молода генерація, vznikла интересна традиція поклонити ся памятнику Нікіфора. А лемківска молодеж завєла іщі єдну традицію: **молоды пары, котры ся вїнчають в Кричиці, приходять к памятнику Нікіфора, жебы символічно поблагословив їх вїнчанку. То є барз важный момент. Далшов интереснов ініціативов молодых Лемків было організованя екскурзїя на родны землі своїх предків, як і обновлїня Лемківской ватры в селї Чарна. Колись ся ту робила Лемківска ватра, но по выстєжаваню Лемків ся ватра перенєсла до западных областей, де были насильно выселєны, до Михайлова і днесь єй знаме під назвов – Лемківска ватра на чужинї. Але уж пару років ся одбываєт і Лемківска ватра в Чарнім, де в рамках Лемківского літа проходять розлічны активіты про молодых, котры суть тьж цалком насакнуты лемківсков етнокультуров. То є позітивный факт, бо таким способом ся вказує, же ани молодїй генерації Лемків не суть іщі історія, культура і традиції лєгковажнї.**

Высловє надїє, же і молода генерація Русинів у Словенській републіці не зістане лєгковажнов к памятным місцям своїх предків і визначным особностям русиньского руху. Через русиньскы організації, але і властну молодежну організації мають можность ся стати інтегралнов частєв і таких активіт, хоць і на свій, модернішій способ, як то вказали польскы молоды Лемкы.

Бєсїдовала: **ПгДр. Кветослава КОПОРОВА**, Інштїтут русиньского языка і культуры ПУ в Пряшові

Спомин на першый Світовий Конгрес Русинів

• Перша сторінка 13. чїсла новїнок „Нове життя“ із 2. апрїля 1991, де суть статї і фотографія з 1. засідання Світового конгресу Русинів у Мїдїжїлабїрцях 23. – 24. марца 1991, на котрій суть за пресєдничїм столєм: (зліва) І. Біцко, В. Турок, П. Р. Магочій, В. Сочка-Боржавин, А. Колча і Л. Медєші.

Буде при списованю людєй у 2011 році 100 000 Русинів?!

Памятате? „Я Русин був, єсмь і буду а 26. мая 2001 при списованю людєй на то не забуду!“ То было глєвне мотто послїднєго списованя жытєльства на Словенську, з яким вышли нашы русиньскы активісты, мїджі котрыма мав єм можность быти і я. Але то даколи другыраз о тім мож написати.

СПИСОВАНО ЛЮДЕЙ 2011

Тєперь хоць спомянути анкету, котру єм тогды зробив, задаючі наслїдуючі два вопросы выбранным особностям, а то: а) **Яка є Ваша пропозїноза – кїлькы людєй собі запише русиньскїй язык як материньскїй?** б) **Кїлькы людєй ся пригласить к русиньскій народности?** Тоту анкету єм тогды зробив у просторах Театру Александра Духновича в Пряшові а єй выслїдки публікую аж тєперь, по восьмох роках. Може, выслїдки тогдышнєй анкеты будуть интересовати і вас, дорогы читателї Народных новїнок. **Марія Мальцовска:** 80.000 (материньскїй язык) і 20.000 (народность), **Анна Кузьмарова:** 73.000 і 37.000, **Анна Плішкова:** 60.000 і 25.000, **Федор Віцо:** 68.000 і 33.000, **Александр Зозуляк:** 75.000 і 30.000, **Штефан Ладїжнїскїй:** 50.000 і 25.000, **Василь Турок-Гетєш:** 80.000 і 30.000, **Александр Кучеренко:** 30.000 і 15.000, **Светлана Шковранова:** 80.000 і 35.000, **Осиф Ткач:** 63.000, 25.000, **Анна Бїтнерова:** 70.00 і 35.000, **Павел Мохнацькїй:** 60.000 і 25.000, **Маріан Марко:** 60.000 і 40.000.

Може ся просїте, чом тоты выслїдки публікую так пізно, кїдь перед дверями є далше списованя людєй. То зато, жебы сьме зачали роздумовати, як хоцєме обстати в році 2011. Добрї знаме, які были результаты послїднєго списованя в році 2001, кїдь русиньскїй материньскїй язык собі записало 55.000 людєй а русиньску народность 24.000 жытелів Словенської републікы. Также можете посудити, хто мав найліпшій огад. Но як видїме, тогды нїхто з ослєванных собі не думав, же нас буде вєще як 100.000. Перешов час, і русиньскїй рух у нас здобыв далшы успїхы. Зато ся чєкаєт, же по десятих роках уж ся смїло і правдиво каждый пригласить к народу, ку котрому справды належить.

В послїднім часі русиньскїй активіста **Ян Допїряк** із Старой Любонї бєсїдує о тім, же нашым цїлєм мать быти досягнути кїлькость **100.000 людєй русиньской народности**. Жебы то досягнути, так то значїть, же **каждый усвідомлєный Русин мусить „перевідчїти“ іщі трєх Русинів із словенсков народностєв, жебы собі русиньску народность записали до листу списованя, рєсп. у тїй колонці дати хрєстик.** То бы був успїх в інтенціях погляду проф. Павла Робєрта Магочїя, котрый говорить, же на Словенську днесь реално, не історїчно, жьє приблизно 130.000 Русинів, Руснаків.

Ай кїбы єм ся тішыв, жебы Русинів было до 100.000, і треба собі поставити такий высокїй цїль, але я собі думам, же было бы добрі, кїбы тых 55.000 людєй, што ся усвідомлєно пригласило ку русиньскому материньскому языку, тєперь ся пригласило і ку русиньскій народности. А тьж, што померали, бы мали наградити тєв. „русиньскы словаци“. Што повїсте, милы читателї **Народных новїнок?! Подумайте. А пізніше вєдно подумайте, як на то. А, може не буде треба ани ного евр...**

Мгр. Пєтро КРАЙНЯК, Пряшів

(Закінчїня з 1. стор.)

они суть державоє узнаны як самостатна національность. За то бєваали і Підкарпатці, і нашы Русины, але і Лемкы. А же ся в Чєсько-Словєнську створюють подобно добры условия як у Югославїї, о тім свідчїть і першый Світовий конгрєс Русинів у Мїдїжїлабїрцях, де силно прозвучало: „Мы Русины!“ Гей, то прозвучало, а за свою ідєнтность, за своє узнаня Русини Чєсько-Словєнська вирішыли бєваати. І як повїз Шевченко: „Бойте – выбоюте!“

... Весна – часть року, кїдь вшытко ся пробуджєт до жьвота. Так істєв символєв є і в першых днях весны зрєалїзований першый Світовий конгрєс Русинів, Русинів пробуджєных до жьвота. А ці будуть зєбрати урождай, то залєжить од них самых, од кажоднєго лопїтнїй роботы, какой їх чєкаєт много.“

А той лопїтнїй роботы было немало і же урождай із нєй мали сьме можность зєбрати, то потвердило кажде дотєперїшне засіданя Світового конгрєсу Русинів і кажде засіданя єго выконного органу – Світовой рады Русинів, де ся говорило о досягнутых выслїдках і задачах до близкой будучности. Тьж засіданє єм жацькы як прямий свідок, як выконный секретарь ці пресєда СРР, за 18 років много. Вірю, же буде ся чїм похвалити і на юбілєйним конгрєсовім засіданю, лєм не треба нам заспати на вавринах. Бо все суть іщі актуалны слова, котры были на сєнє першого конгрєсового засіданя в Мїдїжїлабїрцях, глєвно тєперь, перед списованєм людєй у 2011 році: „Ой, пробудьте ся, Русины, /Жєбы на вас были пышны – дївкы, сыны. /Жєбы плоды наших отцєв не пропали... /Жєбы гробы наших предків не плакали.“ Многы Русини у девятих членьскых країнах Світового конгрєсу Русинів ся уж пробудили і розвивають богату культурно-освітню роботу на благо свого русиньского народа. Але є іщі много таких, котры „сплять“ і многым ся ани не хоцє „пробудити“, многым ся нам не подарило „пробудити“, также все нас чєкаєт кажоденна лопїтна работа. Што глєвне – мусїме дбати на іщі шырше підхоплїня русиньской молодежи, хоць у тім ділі тьж ся нам дакує дарити і мы, старшы, тьж мамє заслугу на тім, же vznikла подобна Світовому конгрєсу Русинів молодежна організація, а то Світовий форум русиньской молодежи, котрого членєв будуть у Руськім Керестурі 5. юна 2009 мать своє уж четвєртє засіданя. Но в роботі з молодежов думам, же мамє найвєкшы резервы. Прїтім выховати своїх продовжователів у нами зачатїй роботі – то діло найважнїше, што підкрєслив на послїднїх двох конгрєсовых засіданях у Кричиці в Польску і в Мараморш-Сїєтї в Румунїї і сучасный пресєда Світовой рады Русинів **Павел Робєрт Магочій**.

Але вернїме ся назад к першому конгрєсовому засіданю в Мїдїжїлабїрцях, бо од нєго ся зачало одвивати вшытко на далшых засіданях і в далшїй роботі СКР і СРР. Якраз спомянутый П. Р. Магочій у своїм выступї на першом конгрєсовім засіданю, котрый у скорочєній подобї був опублікований під назвов **Карпаторусини: новий ці возроджєный народ?** в тьжденнику „Нове життя“ (ч. 13/1991, стор. 6. – Голос Русинів – з наших сєл і міст), окрем іншого, підкрєслив:

„Обєртаючі ся к Пряшівціні в Чєсько-Словєнську мушу повїсти, же мы в Америкї не цалком сьме были несподїваны з возроджїня русинства. Тадь українська орьєнтація ту нїгда не мала таке глєбоке корїня, як на Підкарпатській Русин... Нєсподївала нас але шведькость, з яков зарєагєвали Русины на Пряшівціні. До тьждня по рєволюції 17. новєбра 1989 у Пряшові ся уж зышла ініціативна група. Она злїквідовала політично скопромітований „Культурний союз українських трудящих“ і на єй місцю установила „Союз русинів-українцєв Чєхо-Словаччини“. Але кїдь дакотры Русини пришли на то, же нова організація не одповїдає їм потребам, они заложыли в марцу 1990 року свою властну організації в Мїдїжїлабїрцях – Русиньску оброду. Интересно, же прїхлєпцї Русиньской оброды – то вєкшынов людєв молодшого поколїня, не так скусєны в організачных ділах, але без шпїляхїв сполупраць з комунїстичнов владов до р. 1989... З многогых аспектів русиньскїй рух мать вєксы успїхы на Пряшівціні, як в іншых країнах, де скорїше нєєкзїстовав...“

Также і то было добрым условїєм, же у нас мїг быти зорганїзований першый Світовий конгрєс Русинів, о чїм у своїм выступї тогдышній пресєда Русиньской оброды і першый пресєда Світовой рады Русинів **Василь Турок** (выступ був опублікований під назвов **Найглавнїшій – проблем народной ідєнтности**, НЖ, ч. 14/1991, стор. 6 – Голос Русинів – з наших сєл і міст) повїз:

„... Сьме свїдками історичного моменту в жьвотї Русинів, не берьте то як ефектний шпїлістичный элемент, але як факт, котрый жьвот Русинів дєвїаєт на высїый ступнїй їх розвитку. Самє познаня, же можемо выступати як самостатный народный субъект перед тварєв вшыткых народів сьвіта, вьтварять в наших душах простор на гордость і радость. Думамє сї, же то, што сьме дістали од своїх предків, чєстно і іщі примножєно даме нашым потомкам, хоць донєдавна ся нам видїло, же наша генерація ся той радости уж не дожьє. Видїло ся нам так зато, бо наш народный жьвот был безнадївно затоптаный до болота – самы русиньскы сыны го затоптали, бо служыли іншым интересам, як интересам своего народу... Подля мене першым і найглавнїшым проблемом є проблем народной ідєнтности, котрый в різных регіонах Европы мать різну інтензіту... Тєперь ту поужью знаму арабську пословицу: „Псы брєшуть, а каравана іде далє!“ Наша каравана ся підняла на ноги, іщі кус стоїть на місцю, але першый вєрблюд уж выкрочїв. (Слово брєхати єм ту поужьє в українськїм вызнамі.)“

Тєперь уж русиньска каравана не стоїть, але все іде далше і далше, а нїхто з наших нежычливців бы ся в р. 1991 не был сподївав, же мы дїйдемє аж до десятого засіданя Світового конгрєсу Русинів, же досягнемє в окремых країнах повне узнаня Русинів як самостатной народностной меншыны і єй підпору з боку окремых держав. Окрем України, де за тьх 18 років ся досягло в ділі узнаня Русинів найменше, хоць активісты ту не спали і не сплять. Але дакотры, може, пішли не правильнов путєв, што знать, може, в їх країні і правильнов?.. Але то уж не є путь культурно-освітнього діяльства Світового конгрєсу Русинів і єго членьскых організації, але путь політична, на котру ся дали такы організації на Підкарпатю, як „Соїм подкарпатських Русинів“ і „Народна рада Русинів Закарпаття“. А ці ся їм подарить здобыти узнаня Русинів як самостатной народностной меншыны на Україні, то укажуть далшы рокы. Дай, Боже, жебы ся їм то подарило „мірнов русиньсков путєв“. А нас остатнїх чєкаєт інша работа, о выслїдках і задачах котрой будємо говорити на юбілєйним конгрєсовім засіданю Русинів у Руськім Керестурі і Петровці.

А. ЗОЗУЛЯК, выконный секретарь СРР

поздравління русинів на 2009 рік

поезія • пісня

число 1

Пестра русинська література

Поки ся зачитаєте до ту публікованих рядків русинських авторів, довольте пару словами підкріпити ці розчірити мисель о красных рядках тых, які ся траплять на неоранім полю такого русинського сучасного феному, яким є література. Не впали они з неба. А ніч не vznikло лем так самособом. Докотры авторы мусили перейти довгу путь, покы ся доробили на пожадану уровень, на таку, яка їх творы заділює до читаной літературы і они релативно сповнюють критерії, кладжены на сучасне красне писменство. Говориме релативно, бо в кождей добі ся тоты критерії можуть міняти. Лемже аксіомов бы мала зістати їх естетична, емоціонална, познаваюча а, може, ай выховна функція.

Од р. 1989, кідь настала силна ерупція русинського національного самочувства, ай красне писменство, умелецька література як єден із основных знаків екзистенції і розвою народа, давала о собі знати. По взникну часопису *Русин, Народных новинок* ся першыраз мали можливість наші писателі презентувати як умелецькы єдиніці – без якогось языкового обмежнія. Дістали нелем слободу слова, але ай слободу умелецькых засоб, мали можливість ся наповно реалізувати як поеты, прозаїкы, створёвати язык, выглядовати стародавны, забыты слова своєї матери і нянька, а тоты давати до вжитку шыршій читательській громадї. Самособом, створёвати новы слова, неологізмы.

Споминам сі, з яким ентузіазмом прияли тоты новыты такы писателі, як: **Штефан Сухый, Миколай Ксеняк, Юрко Харитун, Василь Петровай** і іншы. Приємным зачудованём была пані **Анна Галгашова**, родачка з Остружніці, яку обявив про наші новинкы єден з першых їх дописователів **Михайло Гиряк**. Она была прекрасна росповідачка, писала приповідкы, мала в голові десяткы леґенд із свого затопленого краю, котры наперед публіковала в новинках, часописі, а пак ей вышла книжка *Стружницкыма пішниками*, яку зоставив споминаний Михайло Гиряк. Авторів статей у новинках і часописі прибивало і не мож їх вшыткых пораховати. Кождый, включно мене, прагнув выповісти вшытко, што ся в наших душах і сердцях копычло за попередні рокы, кідь велё з нас поужывало літературный український язык. Конечно была можливість здоконалёвати свій материнський язык. І так сьме – по періпетіях, творчіх жертвах – крачали ведно аж ку кодифікації русинського языка у януарі 1995 року. 27. януар 1995 ся став вызначным днём про Русинів на Словакії. І не чудо, же тот датум є єдним з претендентів на Памятний день Русинів, який бы ся мав славити каждорічно. Од того дня ся фактічно зачала писати нова історія Русинів. Русинський язык ся став кодифікованым, літературным, підкріпленным нормами, словом, публікаціями на уровни, як маюць іншы народы.

Чом споминам тот вызначный день у вступі до Поздравліня Русинів? Бо писателі, як реалізаторы того процесу, были в першых рядках. На то не мож забывати. А од них ся дотеперь одвивать уровень літературного русинського языка. Они своїм способом одбивають пульс живота Русинів, з умелецького боку двигають родне слово все высьше, даюць му крыла, простор на літаня. А то є велика і одповідна задача про писателів.

Од кодифікації перешло дость років, было досягнуто много успіхів на літературнім полю, був заложений Сполук русинських писателів, уділены Премії А. Духновича, А. Павловича. Престижну премію за русинську літературу, Премію Александра Духновича, котру каждорічно уділює Карпаторусинський научный центр в Америці з Фонду Штефана Чепы при Торонтській універзіті в Канаді, дістало дотеперь троє русинських авторів зо Словакії (**М. Мальцовска, Ш. Сухый, М. Ксеняк**), што не має пары у світі, а свідчить о тім, же на Словакії виходить якостна русинська література і поступно ся росшырює діапазон все новых і новых авторів.

Новы авторы... Суть? Не суть? Є їх мало? Много? Котрых треба публікувати? Треба лем тых найліпшых, або „славу“ сі заслужать ай тоты слабшы? Вопросів є велё. А то є добрі. Значить, же наша література є в русі, а все ся снажить дістати аж на самый верх. Жебы ся так стало, мусять авторы перейти і такзваным решетом. Покы выйде на світло Боже їх книжочка, покы буде в руках тримати свою *першатину* і буде заллятый святочными емоціями, які тяжко з дачім іншым порівнати, мав бы дати свої творы до рук читателя, перетрясти їх в новинках, журналах, респ. календарях. Таку премеру треба зробити, жебы выпробувати свої силы. При такій можности ся маюць блиснути і тоты слабшы авторы, які може нігда книжку не выдадут. І таку задачу роблять наші новинкы а в них і літературный додаток з назвов *Поздравліня Русинів*, перебранов од нашого будителя Александра Духновича. Також в тім додатку, дороги читателі, ся стрітите із знамыма і малознамыма авторами. Уровень їх творів не є єднака. Але што нас приємно несподівує, то суть все новы темы. Кождый з авторів „обгосподарює“ істу географічну локаліту, скадись походить. Є ту заступлена Старолюбівнянщина, Снинщина, Лабірщина, Свідничина... Кождому з авторів є властне „гляданя правды“ і каждый го робить за помочи свого авторського таланту і властных животных скушеностей. Дасте мі за правду, же тоты ліпшы творы веце выникнуть коло слабшых. А тоты слабшы ся маюць тягати ку ліпшым. Зато є добре тото розмаїтя холем доты, покы ся то вшытко не перетрясе, покы і тоты слабшы сі не усвідомлять: будь мам або не мам на то. Оно ся то укаже. Найліпшым критіком є все читатель. Зато передаєме до ёго рук наше *Поздравліня Русинів* з пожеланём умелецького зажитку при читаню новых творів русинських авторів.

ПгДр. Марія МАЛЬЦОВСКА

Миколай КСЕНЯК

Натуру собі охабив

Є май. Співами птахів жьє гай.
– Жывот ся обновив, – конштатує Гад на высокої скалі. – Вера так, ани мі ся не патрив заоставати, мушу і я з модов крачати.

І такой своє старе одіня – свою обношену скору зоблікать, о скалы ся обтерать, по траві ся чухать... І уж про себе нове шматя выберать: модерну шапку, ковбойску машлю і серзачок пробує.

– Пристане мі. Перфектно пасує. Готово, – блажено ся усмівать. – Наісто ани жена ня не спознать.

Гад вымінив сі скору.
Теперь є парадніший
І модерніший.
Но охабив собі отрову.

Новый маестро

Вышкрябав ся Червоточ на гуслі, выбрав з торбочкы інструменты, одложив пипку і зачав свердлити дірку.

– Не ніщ їх! Они так чудесно грають, – обурился Смык.

– Я же їх ніщю? Твої слова ня оскорбляють.

– Та ці не твої свердель ся до них загрыз?

– То правда, верчу дірку, но я тым здоконалюю їх акустіку!

О, новый маестро,
При тобі музыка
Іщі зажыє
Пекло.

Тіґер і ёго квітка

Тіґер міцно стискаць в Клїщах желізо, распалює го над огнём до червена, потім на ковадліні го молотком клепкать, справа, зліва го обертать, крутить, до воды понурять.

– Што, ковалю, з того буде? – звідують ся Клїщі.

– Моя найкрасша квітка.

– О, може, ружа? Ці лелія?

– Трошечкы почекайте. Занедовго... Так, готово. Уж видите тоту фасціную красоту?

– Але, Тіґре, то суть решітки!

– Вера, они – квітка моя сердечна.

Квітку він выковав.
На свій вкус і образ.

Пожадавка добы

Пчолка складать матурітны экзамены. Председкынёв комісії є вшыткыма мастями мащена професорка Лишка, членом є животом і полёвниками остріляный доцент Вовк і змудріта кандидатка наук Сорока.

Комісії не втекло ани словічко. Выслухала Пчолку, оцінила ей одповіді, практичны зручности і вынесла вердікт.

– Кандідатка ся сполягливо научіла теорію літературы, бесхыбна є в ґраматіці, перфектна в економії і в методах збераня нектару, до деталів познать історію, але абсолютно не знать найважнішу пожадавку нашой добы: не знать красти і кламати. Зато комісія конштатує: Пчолка не є приправлена выкочіти до самостатного живота і... пропадать. Але мать іщі надію – доставать репарат.

Історіюв овірены критерії
Як почливість, поміч, честь –
Суть істо днесь
На периферії?

Квета МОРОХОВІЧОВА-ЦВИК

Маёва співанка

Ласко моя, ласко,
Чом єсь неласкава,
Чом ты моє сердце
Так міцно скламала.

А моє серденько
Плаче од болести,
По ночах ся трапить
Тужить по любости.

Любость не вымолиш.
З ласками є то так:
Кідь ся сама зродить
Є то Божый зазрак.

А што є од Бога
Треба сохраняти,
Ёго щіры дары
З покрово прияти.

Ніч не є лем чорне
Ани цалком біле,
Сама любость без слыз
Тыж не є то праве.

Любости, любости
Чом ты не є доста,
Жебы ся любити
Вшыткым до сытости.

Дожычме кождому
Красу того ціту,
Жывот повный ласкы
Няй запанує світу.

Гляданя правды (4)

Проклятя
модерного чоловіка:
Сам міджі тількыма
людми.

Як быти?

Як жыти?

Як перекрочіти тїнь претехні
зованого світа

і вернути ся міджі людей.

Хоцьлем на кус обычайной
людьской речі?

Обновме статус родинного
козуба.

Старайме ся веце о людьске
тепло.

Не шпоруйме обьятями, пес-
туйме камаратство.

Комунікація людей зближує,
вертать людем почутя
Сполуналежности.

А то є добре.
Бо нихто не сміє зістати
сам!

Гляданя правды (5)

За спокойным спанём
Тужить каждая мати.
Пішов сын мотором
По чуджіх країнах
Хліба зарабляти.

Спокійне спаня –
То є днесь девіза.
Хто нам го наверне,
Кідь ся сын не верне
До родного гнізда?

Спокійне спаня –
Здрава половина.
Як го захранити?
Нашы люде гварять:
Стачіть честно жыти.

Стачіть честно жыти?

Повідачкы

Же кідь зіезда падать,
Треба сі желати.
Кідь тя бють, та гварять,
Же треба втікати.

Кідь зіезда падала
Ніч сі не желала.
Та нач? Кідь єй ласка
Другу ціловала.

Кідь єй дома били
Зато, же любила.
Не втікала, ой ніт,
За ласку терпіла.

Днеська зіезды не падають,
Дієкы сі ніч не желають.
За любость вже дома не
бють,
Ламача сердца квалтом
женуть.

Гелена ГІЦ-МИЦОВЧИНА

Кібы-м мала крыла

Як, Боже, злетіти
аж до Рокытова,
я ся з ним стрітити –
день і ніч готова.

Жебы-м попахала
у дворі хабзину
перераховала
на рінёх лозину.

Де у нашім дворі
пупава росцвила,
а за ярком лука
красні ззеленіла.

Аж до нашой хыжы
аґат все запахне,
а ставна тополя
із крылочком махне.

Кыпить і пинить ся
привітна Выравка,
што вісить понад ню
на другый бік лавка.

Потішить ня в селі
все нянькова стріха,
Рокытів – селечко –
ты моя потіха.

Нелегко сироті
на тім світі жыти,
лем русинськым словом
йду ся потішыти.

Николай ГВОЗДА

Умер Василь Турок

Уж свічка загасла, што
пламнём горіла,
у жалю споминам
на Турка Василя.

Ту есь ся народив
у русиньскім селі,
до керсту ті дали
народность з оцелі.

У Габурі люде
тебе споминають,
інакшу народность
собі не глядають.

Твоє родне село
близко при Лабірці,
русиньску народность
хранив-сь у своїм серці.

Нігда есь не змінє
ту людську подобу,
остав-сь вірним сыном
своєму народу.

Часто сі споминам
на молоді часи,
мало сьме ужyli
ту той земской красы.

Барз ты нам хыбуш,
добрий приятелю,
не знаме забыти
на тебе, Василю...

Ладомірова, 14. 10. 2007

Одышов Николай Ляш

Одышла нам радость,
остав уж лем смуток,
то не выдумане –
то правдивый скуток.

Щебетало пташа,
людей веселило,
пришов час одходу –
жаль нам охабило.

Укрутна смерть нитку
жывота прорвала,
на Тебе споминка
в серцію нам остала.

Будеме Тя, приятелю,
довго споминати,
за Тебе нагаду нам
тяжко поглядати.

Быв есь справедливым
Русином од кости,
все есь быв веселым
уж од молодости.

Молодость не вічність,
пришли старшы рокы,
сердце ослаблене,
спомалены крокы.

Кум Дыня на Тебе
буде споминати,
як Вам было добрі
ведно працювати.

І кумы за Тобое
істо будуть жалити,
обі Тя мусили
зо серця любити.

Вы сьте ся барз добрі
ведно розуміли,
мертве тіло Твое
до гробу спустили.

Няй Ті – земля легка
а душа в небічку,
мы на гріб придеме
запалити свічку.

Ай на Твоім гробі
квітку посадиме,
за Твою душичку
Богу ся молиме.

Няй ся з ангелами
і з Богом радує,
бо Твоя притомность
страшно нам хыбує.

Ладомірова, 8. 6. 2008

Гелена ГІЦ-МИЦОВЧІНА

Уєдно з природов

Уж ся горы і долины
красні розвивають,
але матір щастливую
слызы заливають.

І березы в березині
весело гуляють,
але слызы як горохы
лицём ся куляють.

Прийди, милый музиканте
під облак заграги,
а я піду в гай зеленій
жаль свій забывати.

Сынова потіха

Послала-м тя, любый сыну,
коникы вывести,
а ты дрындаш ку потічку
верьбам косы плести.

Вывискуєш, выпискуєш
весело в дорозі,
я тя чекам аж до рана
з плачом на порозі.

Там, де вітор стратив
свою нову басу,
там глядаш в барвінку
ей дівочку красу.

Повідж, милый Боже

Повідж, милый Боже,
де суть красны часы,
в глядилі не виджу
ніч з дівочкой красы.

Так як быстро тече
у потоці вода,
так тихо одплыла
уж дівочка врода.

Вышла-м заспівати
аж міджі Ростокы,
там єм загладила
молоденькы рокы

Што нового в Народных новинках?

Ішов нянько та і з дідом
на верьх на підпенькы,
як збачили у поштарькы
Народны новинкы.

Знає люде-люденькове
Народны новинкы?
Можете в них прочитати
смачны лакотинкы.

Петро ЯЛЧ Топить ся сніг

Топить ся сніг, приходять ярь,
за білов зимов іщі в серцію мам жаль.
Як было добрі скакати по снігу,
грати гокей, тішыти ся сміху.

І в яри неплано: пробуджать ся живот,
зеленіють лісы, луку повны суть квіток.
Прилітають пташкы із тепленькых країв,
ярь – то є любов, радость і надій.

На стромах гнізда, у них пташата,
першы раз на пашу выходять телята.
Зубате сонічко зачинать ся смяти,
у маю скінчили послідні змерзляці.

Сонце пригрівать, рік іде далей,
за нами День дітей, Петро і Павел.
Час фестивалів надышов по року,
радость із танців, пісні і шпорту.

Зачали празднины, настала теплота,
на радость школярів скінчила ся школа.
Юл і август – вдячны то місяці,
бо люде у водах можуть ся купати.

Тепленьке літо жычить каждому,
газдове зберают богату уроду.
Хто зайде до ліса, дашто там найде,
у літі природа никому не санує.

Щебечуть ластівкы, давають нам знати,
же осінь не чекать, треба одлітати.
Забыти на літо, думати на зиму,
чекати із неба на білу перину.

Дні уж куртенькы, ночі ся довжать,
щастливцям на пяты ліпить ся смола.
Звірині у лісі ся треба старати,
як у нечасі ся мож обертати.

Як шляпала дражки новы
старуля беззуба,
як здув вітор нову шапку
з молодого дуба.

Як на плечах жаба на Грузь
коминаря несла,
же кокетка ся не здавать
старого ремесла.

Як палінку пиячиско
до гарла выллїє,
як змокнутый коцуриско
із мачкы ся смїє.

Налёганы, ги та дуга
підперають стінкы,
проливають родну матір
і свої новинкы.

В Рокытові при нас в шанцу
бабы посплітали,
же вороблі і ластівкы
з краю одлітали.

Же зачали дві сусіды
на себе гавкати,
бо не знали една другій
як мать поздравкати.

А з-закутя парадніця
што іде по мості,
не понаглять з церькви домів,
лем іде на хвості.

Одрабляти аж дві стрігы
під гору ходили,
де ся аж три быстры воды
уєдно сходили.

Же ягоди краде в лісі
Червена шапочка,
як збыточно все одтїкать
вода із ярочка.

А же стары острябаны
высхнуты ядлівці
поскрывали поза себе
на поляні віці.

Прочітала-м, же любиме
барз еден другого,
же сокыров зарубаме
нераз до жывого.

Сензаций у новинках
была й така псина,
же дукаты ся сыпали
з бідного Русина.

Же в Камяній поховаме
зажыва Русина,
бо не вчіме златы буквы
дітку й свого сына.

І я бідна Русиночка
од ганьбы аж гыну,
бо азбуков не прочітам
в новинках новину.

Як ся будуть в Рокытові
бучкы розвивати,
буду внукам лем русиньскы
співанкы співати.

Хоць в чужині аж за морём
в щастю жыти будуть,
а на свою милу бабку
нігда не забудуть.

Весна народів і наша весна

Народны новинкы принесли свого часу новину о тім, же Михал Павук написав роман у стихах *Русиніада*. Мам з нёго велё сторінок, бо ся час од часу стрічаєме. Веце раз ня вызывав, жебы єм дашто з того выбрав і скомпоновав ку тому музику. Барз довго єм то не міг зробити, бо тяжко было найти адекватны стишкы на пісню. Наконєць єм такы нашов, а то в поезії *Русины достойны слободы*, як другы народы, і єм їх скапчав з поглядом на днешній день, кідь „*Весна народів і наша весна*“ є просьбов за щастя цілого нашего народа. І так vznikла далша моя пісня *Весна народів і наша весна*, яка має гімнічний надых, і яку пропону ю читателям *Народных новинок*.

Штефан ЛАДИЖІНСЬКИЙ, Братіслава-Русовце

1 Posato-mafiero

24 2.

(Прилогу приправила
ПгДр. М. МАЛЬЦОВСКА)

З'язд Світового конгресу підкарпатських Русинів

В Пардубіцях в Чеській республіці 25. апріля 2009 року був перший в історії з'язд Світового конгресу підкарпатських Русинів, на котрім був zvolений і перший председа той організації – Василь Джуган.

Делегати, котры ся зышли в салі, презентували – подля їх властного погляду – волю коло міліона людей. Представителі України їх называють злодіями і обвинують їх за сепаратизму. Тайна служба України офіційно пронаслідіє лідрів підкарпатських Русинів. Реакціон русиньского руху є наростаючий одпор. Кідь в р. 2008 ся їм подарило в Мукачові скликати два европскы конгресы, тепер они вирішыли зорганізувати світовий з'язд. До чеського міста Пардубіце ся зышли делегати із штатів, де жыють Русины: Чехії, Словакії, Мадярії, Польщі, України. „Вшыткого 96 делегатів, дакотрым ся не подарило прийти, бо не дістали візы. Дотыкати ся то, главно наших українських приятелів. На з'язд пришло 95 процент делегатів“ – говорить Василь Паук, председа Общества підкарпатських

Русинів у Чеській республіці.

Заклучна декларация з'язду выголосила „створіня окремой державы – Підкарпатської Руси“. Підкарпатська Русь колись екітовала на політичній карті світа. Но за менше як сто років Русины стратили свою незалежність, котру жадають назад.

Почінаючи XIII. сторочом, една з галузей выходных славян – Русины – мали шыроку автономію в Угорьскім кралівстві, пізніше в австро-угорьскій імперії. По ей роспадї в р. 1919 Русины ся зышли на цілонароднім з'язді, де вирішыли стати ся частів Чеськословенської республіки. Устава ЧСР, прыята в р. 1920, офіційно декларувала понятя „Підкарпатська Русь“. Гітлер, який анектовав у р. 1939 Чеськословенсько, передав Підкарпатську Русь Мадярську, яке занедовго окуповало русиньскы теріторії. По другій світовій войні Підкарпатська Русь ся стала областів Української советьской соціалістичной республіки. Днесь бівша часть Русинів жыє в Закарпатській області України, а тыж в Чехії,

Мадярську, Словакію і Польщі.

На другім европскім конгресі Русины прыяли рішіння о формованю органів містной самосправы. А така самосправа была сформована 4. децембра 2008 року. Видно, в Закарпатській області України ся обявила нова влада, котра екітує паралельно з республіковима органами влады. Ту фунгує русиньскій дїтський театр, выдають ся новинки, в областній телевізії высылають ся програм о Русинах. Жытелі Закарпатя дістають потвердженя, котры потім будуть вымінены за паспорты. „Уж было выдано 150 000 фалатків. Нас є на Україні 800 тисич, а на світі – три міліоны!“ – потверджує Ладіслав Лецовіч, председа областного Общества підкарпатських Русинів.

Триколора із карпатським медвідем ся не находить ани в єднім сучаснім політичнім атласі. Не позераючи на то, она ся все частіше обявляє в телевізійних репортажах і на сторінках світової пресы. То єсть, є інтегралнов частів сучасного політичного жывота. Здоу: <http://gesko.livejournal.com>

Погляд участника конгресу

Засіданя 1. Світового конгресу підкарпатських Русинів 25. апріля 2009 в чеських Пардубіцях мож розуміти як конгрес політичных сил у русиньскім русі, котры ся сформували на материньскій землі підкарпатських Русинів, на теріторії бывшой Підкарпатської Руси, днесь Закарпатської області України. Лем не розумлю, чом ся одхылюють од культурной платформы і досягнутых выслідків Світового конгресу Русинів під сучаснім веджінем Павла Роберта Магоція. Реалізацію конгресу в Пардубіцях із політичними амбіціями мож підпорити, але лем за передусловія, же не буде доходи к негованю дотеперішній скоро 20-річній роботы у русиньскім русі (і Світового конгресу Русинів, заложеного в році 1991 у Міджілабірцях), котра має свій позітивний вплив на пробуджованя русиньскых сил і на Підкарпатській Руси. Очівісно, на сучасній Закарпатській Україні треба справды поставити нову репрезентацію Русинів, котра політично, што є зрозуміле, высуне раціоналны пожадавкы мінімально в школьскій, культурній і церьковній сферах, котры по захованю іденітності Русинів під Говерлов ся являють найважнішы. О елементарній пожадавці узнання Русинів ани не треба говорити. Не треба але неговати дотепер зробену роботу, но треба по выбудованых фундаментах пустити ся дравым прудом „розбуреной русиньской рікы“ і дойти до ціля, котрым є здобытя русиньской самосправы на Підкарпатю.

В тых інтенціях мож видіти і засіданя конгресу в Пардубіцях, котрый має свої візі, але був приправлений барз наскоро. Кідь ся то думать важно з екістенціов такого конгресу а має мати і належну політичну авторіту, тогды має быти приправлений за участы якнайвекшого цісла політичных підпорвателів зо вшытких країн, де жыють Русины. На конгресі в Пардубіцях ся тому підпору не подарило (затля) здобыти.

Здасть ся тыж, же за евантуалну підпору лідры нового конгресу поважують лем представителів Руськой федерації, чім ся одлишують, наприклад, од погляду словенських Русинів, котры будучность Підкарпатської Руси видять в рамках середньєвропского простору а ідеї навернутя той бывшой чеськословенської провінції до границь помыселного Угорьска в духу гесла: „При Ясині кінчіть западна Европа.“ А тыж треба повісти, же без підпору днешній Европской унії і США важны розговори о судьбі (а тыж може о узнаню самостатного Підкарпатя) наісто ся не зачнуть.

Так істо є важне, жебы офіційным языком таких конгресовых засідань був язык русиньскій а лідры до будучность жебы мали інтерес кодифікувати сучасній русиньскій язык, котрым говорять Русины днешнього Підкарпатя. Думка кодифікації карпаторуського языка з половины 20. стороча ся здасть быти в днешній добі великим кроком назад. До школ на Підкарпатю треба безусловно завести сучасній русиньскій язык!

КОМЕНТАРЬ

Так істо ся вказує, же про здобытя реалной підпору векшыны жытелів бывшой Підкарпатської Руси (Русинів, Українців, Мадярів, Словаків, Русів і далшых) ся тот конгрес має одбыти на Підкарпатю (наприклад, із погляду історії в смутно прославленім Хусті) як фронталній зачаток снажін з цілём узнати Русинів на Україні як окрему народність і здобыти народностну самосправу, причім не є вылучена ани легітимна пожадка перетворіня України на федерацію з узнанем русиньской автономії в Закарпатській області України, котра має вшыткы історічно-політичны передусловія про таке рішіння. Або треба радикалне рішіння, а то взник незалежного штату Підкарпатя (Podkarpatstvo) подля моделу дакотрого з малых европскых штатів, як, наприклад, Данії або недалекой Естонії. (І многы Словаки на выходї Словакії розумлять тоты снажіня і підпоруєть рух за нове Підкарпатя.)

Посліднім слабшым елементом пардубіцького конгресу была неучасть еджатаів даного руху: о. Димитрія Сидора, Михайла Алмашія і „тінєвого премьер-міністра“ Підкарпатської Руси Петра Геца. Без участы тых людей не мож наповно розбігнути роботу конгресу, і кідь неучасть є даколи веце як участь...

Великим позітивум мож але видіти в тім, же представителі новокоштитуваного конгресу мають інтерес рішати неедобру позицію грекокатолицькой церькви „sui iuris“ русиньской у Мукачовській епархії, з котрой ся поступно вытрачати в богослужбах старославянський язык і священници уж у векшыні говорять по українськы. Тот тренд треба заставити, і Русинам на Підкарпатю треба вытворити такы набоженско-культурны условия, які мали в часі влады Теодора Ромжы. Подля прикладу словенських Русинів ся тыж і з Підкарпатя приправує делегация, котра хоче навізвити Святого Отця у Ватікані. В церьковнім вопросі бы ся мали споіти, і свої пожадавкы бы мали Русины зо Словенська і Підкарпатя предьявити наступникови св. Петра ведно.

Зістає лем вірити, же 10-членна делегация із Підкарпатської Руси, котра є приправлена попутовати на юбілейній, 10. Світовій конгрес Русинів (буде 4. – 7. юна 2009 у Сербії і Хорватії), буде діпломатична, не прійде з цілём буряти то, што ся выбудовало, але збуде підпору про далшы уважливы крокы (і політичны), котры поведуть к рішіню легітимных жадань дотепер штатнов політиков незасімілованых жытелів Підкарпатя (Мадярів, Русів, Ромів ці Словаків), які треба взяти тыж до увагы. На Підкарпатській Руси все жыли і жыють тыж представителі інших народностей а і з їх представителями треба говорити о евантуалнім політичнім прямованю того регіону. Наприклад, таке Мадярсько може до діла принципіально проговорити...

Текст і фоткы: Мгр. Петро КРАЙНЯК, Пряшів

Молодеж преферує духовны цінности

Розлічны групы соціологів у нас і за границями говорять о тім, же молода генерація не має стабільну систему вартостей, т. є., же ей часто мінить. Ера униформованости поглядів ся скінчила перед роками, допереду ся дістала плураліта і демократічне высловлєваня поглядів. Даны зміны суть проявом того, же „чоловік іде з добов“. Лемже часто ся стрічає у молодых людей з приземлеными поглядами на такы вартости, якіма суть родина, ласка, честь, солідарність з терплячіма. Значіння тых вартостей ся у них страчає, часто суть на периферії їх інтересів.

Зато сьме вирішыли зробити выскум на середніх школах у Пряшові і прійти на то, які суть погляды пряшівской середньшкольської молодежи на споминаны вартости, як выужывають свій вольный час, яка є їх позиція к жывоту, які мають плани і цілі.

ЯКИЙ ВАШ ПОГЛЯД

Выскум ся робив у децембрі 2008 року на Готеловій академії, на Гімназії св. Монікы, Гімназії Павла Петра Гойдича, Середній одборній школї електротехнічній, Здруженій школї технічній (бывша ставебна) – з матуров і Здруженій школї технічній – учнівській в Пряшові.

У выскумі і анонімнім вопроснику взяло участь 184 студентів од 15 до 20 років. З готеловій школы выповнило вопросник 40 студентів, з гімназії св. Монікы – 27, із електротехнічної школы – 24, з гімназії П. П. Гойдича – 42, із здруженой технічної школы з матуров – 28, із здруженой школы технічної – учнівської – 13 студентів. Выслідкы указують на став сондованой проблематики лем в конкретных локалітах.

Вопросник має десять вопросів, з котрых треба споманути тоты найінтереснішы. Наприклад, на вопрос, што про них значить приятельство, 87 процент ся зышло в одповіді, же довіра і поміч. То значить, же приятельство представляєть про них спосіб, який помагать при душевнім порозуміню і підпору.

З вопросу як ся дасть найхосенніше выужыти вольный час, переважовала одповідь, же середньшкольска молодеж свій вольный час присвячує своїй родині, приятелям і посиджіню в кавярнях. Таку одповідь дало 66,8 процент з опрошених середньшколаків. Звышных 33,2 процент одповідей было тіпу „лінохованем дома, освітов і навцівов культурных акцій“.

Інтересны одповіді приніс вопрос, при котрім мали студенти выбрати три найосновнішы вартости у своїм жывоті. Чекали бы сьме, же одповідять: грошы, карьєра, матеріалны цінности. Але не стало ся так. Штуденты собі выбрали: родину, приятелів і здоровя. Таков одповідей штуденты потвердили, же з їх жывота духовны вартости ся іщі цалком не стратили і мають в нім вызначне місце.

То але не значить, же штуденты не знають о негативных сторінках жывота. Не идеальны собі наивно, же днешня доба є ідеална на преферованя якраз духовных вартостей. Доказом того были їх реалны одповіді на вопрос преферованя вартостей в жывоті, де аж 93 процент штудентів одповіді, же матеріалны вартости в сучасности ведуть перед, бо всягды панують грошы, туга за мастками, люде дбають на то, абы были добрі в жывоті забезпечены, абы мали авто, дім, і думають собі, же за грошы ся дасть купити вшытко. Другов найчастішов одповідів была карьєра, вдяка котрій собі люде забезпечують благодыт у своїм жывоті, причім ся забывают на такы вартости, як родина, любов.

Выскум, реалізований на выбранных пряшівських середніх школах указав, же наперек днешній тяжкій економічній ситуації молоды люде цалком не забыли на праведны вартости: на ласку, родину, здоровя, приятелів. Молодеж і діти ся векшынов іншпірують найблизшыма, родин, приятелями, в кругу котрых жыють. Главно під впливом родины молодой чоловік собі створює вартости, якіма в будучности буде орудовать. Кідь є родинна атмосфера значно патологічна, ай погляды молодого чоловіка на такы понятя, як добро, краса, любов, правда, суть патологічны і категорічно їх одшмарює.

Выхова дітей в родині має вызначну сполоченську функцію, зато бы мала быти ділом цілої сполочности. Молоды суть будучностьв людства, того ці іншого народу. Знати думаня молодых помагать превентивно указовати їм справну дорогу, найти можливість ся зорьєнтовати в світі повнім проблемів і конфліктів. І хоць ся мінять условия і спосіб жывота, вартости жывота, орьєнтація на позітивны явы бы мали быти конштанныма.

З того выходит, же днешня молода генерація, котру часто презентують як молодеж з неправилнов системов вартостей, знає, де є ей місце. Така ей характеристика не одповідать правді. О тім свідчіть і высшеспомянутый выскум на выбранных середніх школах в Пряшові. Там молодеж ясно одповіла, же не вшытко суть грошы, ай кідь рушають світом. Значить, не стотожнила ся з матеріалізмом, лем конштатовала, же такый світ днесь є. Добрым і позітивним сігналом є то, же штуденты з выбранных пряшівських середніх школ, котры брали участь у выскумі, преферують духовны вартости, што є про будучность і про них самых барз важне і потребне.

Сільвія ДОЛІНЬСКА, штудентка Грекокатолицькой теологічної факулты ПУ в Пряшові

• Погляд на участників 1. Світового конгресу підкарпатських Русинів, котрый був 25. апріля 2009 у чеськым місті Пардубіце.

Радванська школа понесе мено Михала Сопіры

24. марца 2009 року ся дирекції школы і Сільскому уряду в Радвани над Лабірцём сповнило желаня, абы містна школа несла назву по Михалови Сопірови, першім директорови „Государственной русской гражданской школы во Вышней Радване“.

Тота школа была заложена по войні в р. 1946 як єдна з 30 міщанських і середніх школ, котры в повойнових сесах на наших русиньских селах vznikали. За першого директора школы тогдышнє Повіреніцтво школства установило Михала Сопіру. Він дав школі добры фундаменти і выбудовав новий прекрасный модерный будинок, котрый в р. 1958 передав новому директорови Михалови Кантулякови, а єго переложыли на другу школу. Цілый свій жылот присвятив роботі з молодежю. Умер в р. 2006 як 91-річний, похований є в Братіславі. О Михалови Сопірови як о русиньскім патріотови і нашім народнім учителєви была опублікована статя в Народных новинках ч. 37 – 40 з 1. октября 2008.

На торжественній події взяли участь представителі Міністерства школства, Пряшівського самосправного края, старостове сел, з котрых школярі ходять до радваньской школы. Суть то села: Радвань над Лабірцём, Чабины, Волиця, Берестів, Збудьска Біла, Валентівці а в послідніх роках і школярі з Олькы.

На ославы были позваны і старшы учителі, і сполупрацовници директора. Но найвызначнішыми гостями были єго діти – сын Борис Сопіра і дівка Татьяна Кунікова, котры бывають тепер в Братіславі, але свое дїтинство пережыли в Радвани над Лабірцём.

При славностнім концертї школярів і учителів представитель Пряшівського самосправного края передав директорови школы Мгр. Душанови Клецови декрет Міністерства школства СР, в котрім ся установлює, же радванська основна школа має право нести нову назву, а то: „Základná škola s materskou školou Michala Sopiru, Radvaň nad Laborcom“. При тій ославі была на вонкайшній стіні школы одкрыта табличка із штатным знаком і новов назвов школы. Потім на передній стіні перед входом до школы была одкрыта мраморова табла Михалови Сопірови як закладателєви той школы. Єго мено є написане латиніков і азбуков.

Велике значіня про історію школы буде мати памятна містность, котру в тот святочный день на памятку Михала Сопіры отворили. Ту мож видіти, в яких тяжких условіях школа спочатку робила і як много трапезы было треба здолати, абы ся школа дістала на днешній ступінь успіхів.

Сільский уряд у Радвани над Лабірцём высоко оцінює заслужну роботу Михала Сопіры і прияв рішіння уділити єму посмертно „Čestné občianstvo“, котре в обрядній салі сільского уряду перевзяли з рук старосты села Андрія Глода єго сын Борис і дівка Татьяна. По скінчіню того славностного акту вшиткы притомны ся записали до Памятной книги села.

„Радванська міщанка“, як ю называють дондєсь многы люде, ся пышыть абсолвентами, котрых мена ся стали знамы по цілій Словакії, як напр.: Марія Мурґашова-Морозова, оперна співачка, Андрій Грицак, оперный співак, Іван Гогаль, театралный і фільмовый режисер, Ева Забавска-Куликова і Анна Салакова, бывшы танечничкы ПУЛЬСу в Пряшові, Іван Бабин, закладатель театралных аматерських колективів, Андрій Луцик, бывший артиста ТАД у Пряшові, Варфоло-

мій Сотак, музичный педагоґ і композитор, Михал Бицко, закладатель Музею модерного уменя Енді Варгола в Міджілабірцях, Іван Чабиняк, бывший директор Музею української культуры в Свіднику, Андрій Гнат, ст., бывший менеджер ТАД і ПУЛЬСу в Пряшові, Антон Куруц, співак популярной музыки і іншы.

Школа по своїм вознику перешла языковима переменами од російского навчалного языка через украинський і тепер словенський з можностєв учіти ся русиньский язык як неповинный предмет ці як кружок. Подля того як мі росповів Мгр. Марек Гай, учитель русиньского языка і абсолвент росшыреной формы штудія русиньского языка і культуры Педагоґічної факулты Пряшівской універзіты, навчаня русиньского языка у школі мать перспективу. До кружків ходит тепер 33 школярів, котры суть розділены до трєх клас од зачаточників через покročілых аж по третю класу, в котрій ся школярі в русиньскім языку здоконालюють. Мена дакотрых школярів сьме могли прочітати і в НАРОДНЫХ НОВИНКАХ – в кварталнику РУСАЛ-

КА під стишками або короткыма прозами, як напр. Станіслава Ясикова, Никола Вагалєва, Мартіна Куртїкова і іншы. На школі выдають школьскый часопис *Малый Русначок*, у котрім школярі пробують публиковать свої першы літературны і публицистичны творы.

Атмосферу акції, котра ся одбывала на трєх місцах: в школі, на сільскім урядї і в культурнім домі, спремнєвала женьска співацька група ЛЕЛІЯ із Гуменного.

Ославы на школі, котра уж понесе на свойїм табличці мено Михала Сопіры, были достойны того, што першый директор про школу зробив. Памятна містность Михала Сопіры буде припоминати каждому, яков тернистов дорогов перешла школа, покы досягла днешніх великих успіхів у приправі молодого покоління на далшый жылот.

Мы, старшы учителі, котры з Михалом Сопіром ведно сьме зачінали будувати фундаменти радваньской школы, сьме барз вдячны дирекції школы, сільскому уряду і главному організаторови Мгр. Варфоломієви Сотакови, бывшому учителєви, нелем за достойны ославы і спомини на Михала Сопіру, але і за самотну ідею дати нову назву школі – по єй першім директорови.

Инж. Ян ФРИЦЬКИЙ, Кошіці

• Трєме найстаршы повойновы учителі радваньской школы, котры были на святочнім одкрытї памятной таблы і переименованю школы, яка буде нести назву по Михалови Сопірови: (зліва) Іван Мороз, Іван Кочан і автор статї.

Выбрали нового секретаря Конгреґації про выходны церькви

Став ся ним ректор Папского выходного інштитуту, словенський єзуїта Кіріл Василь. Вырїшыв о тім 7. мая 2009 Святый Отець, котрый го сучасно повышыв до функції архієпископа титуларного центра в Толемаїді в Лібїї.

Архієпископ Кіріл Василь, СІ, ся народив 10. апріля 1965 в Кошіцях. По скінчіню гімназії в Кошіцях основну теолоґічну освіту здобыв на Римокатолицькій кіріломедфодьській богословській факулті в Братіславі у роках 1982 – 1987. Высвяченый за священника був 14. юна 1987 у Пряшові кріжевацькым єпископом Монс. Славоміром Мікловшом. В августі 1987 Монс. К. Василь еміґровав до Італії, в р. 1989 здобыв ліценціат на Правницькій факулті Папского выходного інштитуту в Римі, де продовжовав у докторандьскім штудію, але в октобрі 1990 штудії перерушыв і вступив до новіціату Сполочности Ісусовой (СІ) у таліаньскім Янові. По навернутю

до Рима в р. 1992 продовжовав штудії а в децембрі 1994 здобыв докторат із канонічного права на споминанім інштитуті. В р. 1997 ся габілітовав на Теолоґічній факулті Палацького універзіты в Оломоуці. Од р. 1995 зачав учіти церковне право в Теолоґічнім інштитуті св. Алойза в Братіславі. В р. 1997 на Папській Грегоровій універзіті здобыв діплом із церковной юрисдикції. В р. 2000 Монс. К. Василь ся став деканом Факулты выходного церковного права у Папскім выходнім інштитуті в Римі а в тім самім році був выменованый за конзултора Конгреґації про выходну церьков, в р. 2002 за конзултора Конгреґації про науку віры а в р. 2003 за конзултора Папской рады про старостливість о еміґрантів і путуючых. В р. 2007 Монс. К. Василь ся став ректором Папского выходного інштитуту в Римі.

В сучасности є зарівно професором на Папській Грегоровій універзіті в Римі і на Теолоґічній факулті Тырнавской універзіты в Братіславі. Є автором многих публикацій і статей, довгорічным сполупрацовником словенської редакції ватіканьского радїа.

П. К., мол.

Ближить ся 10. річник Духновічового Пряшова

Так як по минулы роки, і того року ся приправує цілословенський конкурз у декламациї русиньской поезії і прозы, презентації малых сценічных форм, властной творчости і народнім росповіданю. Зато ся на вас, дороги директоры школ, учителі русиньского языка, школярі, читателі *Народных новинок* і симпатізаны Русинів, обертаме з пропозиційов взяти участь на 10. річнику конкурзу **Духновічів Пряшів 2009, котрый буде 12. юла 2009 од 8.30 год. на великій сцені Театру Александра Духновіча в Пряшові.** Організатором акції, яку фінанчно підпорує МК СР, є Русиньска оброда на Словенську. **Тогорічний юбілейный річник ся понесе в дусї: якостє перед квантїтов.**

Уж тепер вам обіцяме множество несподівань і нового, модерного духа в комбінації зо старов традиційов презентації нашого материньского слова. Без огляду на то, ці ся у вашій школі учіте русиньский язык, ці школярі і штуденты знають азбуку, даваме вам можность взяти участь у конкурзі і таким способом презентувати наш прекрасный русиньский язык і літературу. Того року суть кус змінены правила, змагаїти ся буде в **катєґоріях 0 – 5.** 0. катєґорія (діти МШ і 1. класы ОШ), 1. катєґорія (школярі 2. – 3. класы ОШ), 2. катєґорія (4. – 6. класа ОШ), 3. катєґорія (7. – 9. класа ОШ), 4. катєґорія (штуденты середніх і високих школ), 5. катєґорія (дорослы). Конкурз буде росшырений і з **жанрового боку**, также змагаїти ся буде в: поезії, прозі, властной творчости, малых сценічных формах, народнім росповіданю і фіґлях. З нагоды юбілейного 10. річника ся одбуде і славностный акт выголошїня **ЛАВРЕАТА ДУХНОВІЧОВОГО ПРЯШОВА.** На основі рішїня одборной пороты лавреат здобуде миморядну ціну – „русиньского Оскара“. Титул лавреата може здобыти лем тот, хто брав сістематічно участь в дотеперішніх конкурзах Духновічового Пряшова або дотепер найвеце заинтересовав пороту. Вірьте, же мате ся на што тішыти. Окрем того, каждый участник дістане уж традичний діплом а вітязі окремых катєґорій і інтересны ціны. Но іші передтым треба выграти першы місця на окресных колах, бо до Пряшова бы мали прийти лем тоты найліпшы з найліпшых. Окресны кола бы ся мали зреалізувати до **26. мая 2009.** Потім треба выписати пригласку і до **30. мая 2009** ю послати на адресу **Русиньской оброды, ул. Левочска ч. 9, 080 01 Пряшів.** Пригласку найдете на интернетовых сторінках: **www.molody.Rusiny.sk** або і в редакції *Народных новинок*. І через *Народны новинки* ся можете высловити к тому, хто бы мав здобыти титул Лавреат Духновічового Пряшова. Веце інформацій дістанете на тел. ціслі: **051 77 22 889** або на і-мейлі: **sekretariat.ros@centrum.sk.** ТІШЫМЕ СЯ НА ВАШУ БОГАТУ УЧАСТЬ!

За організаторів: **Сільвія ЛЫСИНОВА**

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать Русин і Народны новинки за помочи Міністерства культуры СР. Шефредактор: Мгр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Адреса: **Људовє новины, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov, SR.** Tel.: 051/772 56 29. Передплатне на рік 8,50 €, до сусідніх штатів – 21 € або 29 \$, до загранича поштов ІІ. кл. 39 \$ або 26 €, поштов І. кл. 44 \$ або 30 €, запла-

тити мож і в редакції, банковым переводом або поштовов поужажков на ч. рахунку 1386912153/0200, Všeobecná úverová banka, робочка Prešov. Реґістрацне ч. **МК SR 417/91, МІС 49 438.** Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодны з поглядами редакції.

Адреса новинок на интернеті: **www.rusynacademy.sk,**
http://narodny-novynky.presov.sk, E-mail: **rusyn@stonline.sk**

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP - 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2